

ПРОГРАМ РАДА¹**ISS/KS G138,****Цеви, фитинзи и вентили од пластичних маса за транспорт флуида**

Овај програм рада донет је на седници Комисије која је одржана електронским путем (преписком) у периоду од 20. септембра до 7. октобра 2013. године, а одобрио га је Стручни савет за опште области стандардизације на седници одржаној дописним путем у периоду од 13.06.2014. до 25.06.2014. године.

Увод

Предмет рада Комисије за стандарде и сродна документа KS G138, *Цеви, фитинзи и вентили од пластичних маса за транспорт флуида* (у даљем тексту: Комисија KS G138), представља стандардизација, са аспекта терминологије, класификације, метода испитивања и спецификација, у области цеви, фитинга, вентила и помоћне опреме намењене за транспорт флуида и направљене од различитих типова пластичних материјала, укључујући све типове ојачаних пластичних маса. Овде су укључени и метални фитинзи који се користе за пластичне цеви. Овом стандардизацијом обухваћени су:

- цеви, прирубнице, фитинзи, вентили и помоћна опрема;
- димензије и њихова одступања;
- захтеви за хемијска, механичка и физичка својства и одговарајуће методе испитивања;
- односи температура и притисака, становишта и друго.

Комисија за стандарде прати рад следећих техничких комитета Европског комитета за стандардизацију (CEN):

- CEN/TC 155, *Plastics piping systems and ducting systems (Системи цевовода и системи за одводњавање од пластичних маса)*;
- CEN/TC 266, *Thermoplastic static tanks (Статични термопластични резервоари)*.

Комисија KS G138 такође прати рад међународног техничког комитета за стандардизацију ISO/TC 138, *Plastics pipes, fittings and valves for the transport of fluids (Цеви, фитинзи и вентили од пластичних маса за транспорт флуида)*. Поткомитети који се налазе у склопу овог међународног техничког комитета су: ISO/TC 138/SC 1, *Plastics pipes and fittings for soil, waste and drainage (including land drainage) (Пластичне цеви и фитинзи за земљу, отпад и одводњавање, укључујући одводњавање са земље)*; ISO/TC 138/SC 2, *Plastics pipes and fittings for water supplies (Пластичне цеви и фитинзи за снабдевање водом)*; ISO/TC 138/SC 3, *Plastics pipes and fittings for industrial applications (Пластичне цеви и фитинзи за примену у индустрији)*; ISO/TC 138/SC 4, *Plastics pipes and fittings for the supply of gaseous fuels (Пластичне цеви и фитинзи за снабдевање гасовитим горивима)*; ISO/TC 138/SC 5, *General properties of pipes, fittings and valves of plastic materials and their accessories -- Test methods and basic specifications (Опште особине цеви, фитинга и вентила од пластичних маса и њихови додаци – Методе испитивања и основне спецификације)*; ISO/TC 138/SC

¹ Приликом превођења на енглески језик треба користити израз „бизнис план“.

6, Reinforced plastics pipes and fittings for all applications (*Ојачане пластичне цеви и фитинзи за различите примене*); ISO/TC 138/SC 7, Valves and auxiliary equipment of plastics materials (*Вентили и пратећа опрема од пластичних материјала*).

Комисија KS G138 основана је још крајем шездесетих година прошлог века и у периоду развоја и јачања индустрије прераде пластичних маса и производње цеви, фитинга и вентила од пластичних маса она је пружала техничку подршку објављивањем стандарда на српском језику који су углавном настали преузимањем међународних стандарда. Ова комисија је континуирано радила до 2002. године од када је мировала све до обнављања састава у 2007. години. У међувремену се ситуација на тржишту потпуно изменила и произвођачи су захтевали преузимање европских стандарда у националну стандардизацију, јер су то стандарди по којима су они незванично радили већ дуги низ година. Обнови састава комисије помогло је Друштво инжењера пластичара и гумара, ИПГ, које је уједно и артикулисало овај апел произвођача за преузимањем европских стандарда, као и брже објављивање свих преузетих стандарда, макар и по цену објављивања на енглеском језику. Одлуке Комисије су се поклопиле са доношењем *Одлуке о оснивању Института за стандардизацију Србије* („Службени гласник Србије”, број 16/07) којом је омогућено преузимање стандарда и на енглеском језику, па је направљен план и током наредне три године сви стандарди из области рада CEN/TC 155 били су објављени као национални, а стара издања националних стандарда са истим предметом и подручјем примене су повучена. Издато је решење о образовању Комисије бр. 2896/9-23-02/2008 од 20.02.2008 године. На основу члана 49. став 1. тачка 14) Статута Института за стандардизацију Србије („Службени гласник РС”, број 06/2011), а у вези са одлуком Стручног савета за опште области стандардизације бр. 1820/30-20-02/2011 од 05. јула 2011. године, директор Института за стандардизацију Србије донео је ново решење за образовање Комисије за стандарде и сродне документе KS G138, *Цеви, фитинзи и вентили од пластичних маса за транспорт флуида*, којим је обновљен састав и проширена област рада и на праћење рада и пружање стандарда CEN/TC 266, *Thermoplastic static tanks (Статични термопластични резервоари)*.

Комисија KS G138 је образована ради:

- доношења, преиспитивања и повлачења српских стандарда и сродних докумената у наведеној области рада, у складу са интерним правилима и упутствима Института за стандардизацију Србије (у даљем тексту: Институт);
- обезбеђивања усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним стандардима у наведеној области рада;
- учествовања у изради и преиспитивању стандарда и сродних докумената које доносе европске и међународне организације за стандардизацију у наведеној области рада;
- других послова које предложи надлежни стручни савет.

Комисија KS G138 има задатак да доноси потребне одлуке и обавља послове у вези са преузимањем свих европских стандарда и сродних докумената из надлежности техничких комитета CEN/TC 155 и CEN/TC 266 Европског комитета за стандардизацију (CEN).

У случају оправдане потребе, за предмете стандардизације из области рада Комисије за стандарде за које не постоје европски стандарди и сродни документи и не предстоји њихово доношење, Комисија за стандарде може да донесе одлуку о преузимању међународних стандарда и сродних докумената, а уколико они не постоје и не предстоји њихово доношење, онда може да донесе одлуку о преузимању

националних стандарда и сродних докумената других земаља, као и о доношењу изворних српских стандарда и сродних докумената.

1 Пословно окружење

1.1 Опште

Доношење националних стандарда у свим областима стандардизације је од изузетног значаја због елиминисања баријера за комерцијалну трговину између европских земаља и Србије зарад користи обеју страна, због смањења цена производа применом хармонизованих стандарда и спецификација и унификације производа.

Потребе на тржишту диктирају неопходност преузимања стандарда у национални систем стандардизације. Продаја лоших или небезбедних производа може озбиљно угрозити углед производних организација, тако да је у интересу произвођача да постоје признати и прихваћени међународни/европски стандарди. Због свега тога, Комисија KS G138 израђује и доноси националне стандарде углавном према програму комитета CEN/TC 155 и CEN/TC 266.

Најважнији економски, технички, законодавни, правни, политички и друштвени индикатори који описују пословно окружење у индустријском сектору, производима, материјалима, другим посебним областима стандардизације који су у вези са предметом рада ове Комисије и који могу имати значајан утицај на процес доношења стандарда детаљније су обрађени у даљем тексту.

Правни индикатори:

Како би се извршила стандардизација производа који су предмет рада ове Комисије, морају се поштовати одређене директиве. У Европи то су²⁾:

- *Construction Products Directive* (CPD) (Директива о грађевинским производима), *Construction Products Regulation* (CPR) (Уредба о грађевинским производима);
- *Drinking water Directive* (DWD) (Директива за воду за пиће);
- *Pressure Equipment Directive* (PED) (Директива за опрему која се користи под притиском).

Националне директиве и уредбе разликују се од земље до земље, међутим и оне морају садржати основне принципе као и европске директиве. Постоје националне директиве које усклађују законе, прописе и процедуре за усклађивање типа производа, дозвољене концентрације тешких метала, реаговање самог производа на ватру и друге. Уопштено, концепт нове индустријске политике Србије је оријентисан ка извозној конкурентности индустријских производа, усмерен на процес конзистентног спровођења структурних реформи и усклађивања. Сам процес ће се одвијати у трима фазама: 1) ревитализација и обнова, 2) реструктурирање и реинжењеринг који подразумева технолошку модернизацију извозних области, 3) развој и конкурентност, промена технолошког профила индустрије, односно промена тежишта индустријске производње из доминантно нискотехнолошке области ка области високих технологија (*Стратегија и политика развоја индустрије Републике Србије од 2011. до 2020. године*, „Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08 и 16/11). Прилагођавање пословању у оквиру Европске уније неће одмах

²⁾ Није наведена Директива за јавне набавке (*The Public Procurement Directive* (PPD)), зато што се не односи директно на ове производе, али је и она врло значајна приликом трговине овим производима.

имати позитивне ефекте по привреду, што је последица трошкова реформе правног система и подизања нивоа техничке опремљености у привреди. Ови трошкови се могу посматрати као инвестиција која ће у дужем периоду дати више користи кроз значајан привредни раст и повећање животног стандарда грађана Србије. Усаглашавањем са европским стандардима омогућава се већа конкурентност домаће привреде на европском тржишту. У Србији законску регулативу која уређује ову област чине:

- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Сл. гласник РС“, бр. 135/2004) - ИППС Директива ЕУ, потпуно хармонизирана;
- Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр.35/2011), Уредба о класификацији вода („Сл. гласник РС“, бр.5/68), Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр. 50/2012) и Правилник о утврђивању водних тела површинских и подземних вода („Сл. гласник РС“, бр. 96/2010) – чине садржај делимично хармонизоване *Water Framework Directive*, директиве ЕУ;
- Правилник о хигијенској исправности воде за пиће („Сл. лист СРЈ“, бр.42/98 и 44/99) - *Drinking water Directive* (DWD), Директива ЕУ за воду за пиће која је делимично хармонизирана;
- *Bath Water Directive* (BWD), Директива ЕУ за воду за купање која је у фази припреме;
- Правилник о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС“, бр.74/2011) - *Ground water Directive* (GWD), Директива ЕУ за подземне воде која је делимично хармонизирана;
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у води и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“, бр.67/11 и бр.48/12);
- Правилник о опасним материјама у водама („Сл. гласник СРС“, бр.31/82);
- Правилник о начину и минималном броју испитивања квалитета отпадних вода („Сл. гласник СРС“, бр.47/83 и бр.13/84);
- Правилник о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл. гласник РС“, бр.92/08);
- Правилник о националној листи индикатора заштите животне средине („Сл. гласник РС“, бр.37/11);
- Закон о хемикалијама („Сл. гласник РС“, 36/2009, 88/2010 и 93/2012);
- Правилник о класификацији, паковању, обележавању и рекламирању хемикалије и одређеног производа у складу са глобално хармонизованим системом за класификацију и обележавање УН („Сл. Гласник РС“, 64/2010 и 26/2011);
- Правилник о техничким и другим захтевима за пластичне кесе са адитивом за оксидациону разградњу и биоразградњу, о оцењивању усаглашености и условима које треба да испуни именовано тело („Сл. гласник РС“, бр. 3/12);
- Правилник о техничким захтевима за пројектовање, израду и оцењивање усаглашености опреме под притиском („Сл. гласник РС“ бр 87/11) - *Pressure Equipment Directive* (PED), делимично хармонизирана Директива за опрему под притиском;
- Правилник о прегледима опреме под притиском током века употребе („Сл. гласник РС“, бр 87/11).

Економски индикатори:

Примена СЕ знака омогућава трговину производима на светском нивоу, тако да се може сматрати као један од важнијих економских фактора. Уграђивање цевовода приликом изградње објеката, самим тим и производња цеви и осталих сродних производа, сматра се дугорочном инвестицијом. Високи трошкови могу настати у индустрији ако спецификатори и регулатори буду инсистирали на производима највише безбедносне класе, иако анализа ризика показује да то није неопходно.

1.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Доступност међународних и/или европских стандарда значи да произвођачи у свим земљама света користе исти списак метода које дају поновљиве резултате. Ако производи испуњавају прихваћене међународне и/или европске стандарде, онда постоји минимална потреба за испитивањима у појединим земљама, што смањује специфичне трошкове набавке.

Укупна вредност на европском тржишту система цевовода од пластичних маса износи од 15 до 20 милијарди евра³⁾.

Производња цеви и црева од пластичних маса у Србији у периоду 2007–2011. године просечно је износила 30 719 тона годишње. У структури физичког обима производње доминирају цеви на бази полимера винил-хлорида (PVC цеви), са просечним учешћем од 42 одсто и просечном годишњом производњом на нивоу од 12 850 тона. Производња цеви од полимера етилена (PE цеви) износила је просечно 10 853 тона годишње (35 одсто), а производња осталих цеви 7 016 тона годишње, са учешћем од 23 одсто. Следећа листа квантитативних показатеља (табеле 1 и 2) описује пословно окружење да би се обезбедиле адекватне информације ради подржавања циљева и будућих активности Комисије.

Табела 1 – Физички обим и структура производње цеви и црева од пластичних маса (тоне)

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Цеви од полимера етилена	9 633	12 402	10 104	8 994	13 134
Цеви од полимера винил-хлорида	12 764	16 799	11 099	10 477	13 108
Цеви од осталих пластичних маса	7 663	8 404	6 038	6 504	6 473
Укупно цеви и црева	30 060	37 605	27 241	25 975	32 715

Табела 2 – Индекси физичког обима производње цеви и црева од пластичних маса

Претходна година = 100

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Индекс	120,54	125,10	72,44	95,35	125,95

³⁾ Дата је оквирна вредност производа на тржишту у Европи, зато што не постоје подаци везани само за један од производа, већ је то најчешће укупна количина пластичних маса.

Просечан годишњи извоз пластичних цеви и прибора за цеви (фитинга) у периоду 2007–2011. године (табела 3) износио је 13 071 тону, с највећим учешћем PVC цеви (просечно 43,2 одсто од укупног извоза цеви и фитинга). Вредност извоза цеви и фитинга просечно је износила 30 479 милиона УСД годишње. У истом периоду је просечан увоз (табела 4) износио 4 067 тона годишње, с доминантним учешћем PE цеви у укупном увозу (просечно 1 206 тона годишње). Просечна годишња вредност увоза цеви и фитинга износи 18 537 милиона УСД.

Табела 3 – Извоз цеви и фитинга од пластичних маса (тоне)

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Цеви, круте, од полимера етилена	2 427	3 805	3 081	2 891	4 020
Цеви, круте, од полимера пропилена	718	932	1 308	2 010	2 400
Цеви, круте, од полимера винил-хлорида	4 552	6 268	5 206	5 324	6 709
Цеви, круте, од осталих пластичних маса	363	1 228	1 366	1 177	1 401
Прибор за цеви (фитинзи)	1 786	1 711	1 296	1 502	1 874
Укупно цеви и фитинга	9 846	13 944	12 257	12 904	16 404

Извор: Републички завод за статистику Србије.

Табела 4 – Увоз цеви и фитинга од пластичних маса (тоне)

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Цеви, круте, од полимера етилена	1 834	1 401	1 201	848	748
Цеви, круте, од полимера пропилена	739	939	539	570	747
Цеви, круте, од полимера винил-хлорида	825	1 450	850	693	1 047
Цеви, круте, од осталих пластичних маса	160	237	353	552	1 225
Прибор за цеви (фитинзи)	735	784	510	582	766
Укупно цеви и фитинга	4 293	4 811	3 453	3 245	4 533

Извор: Републички завод за статистику Србије.

Табела 5 – Вредност извоза и увоза цеви и фитинга од пластичних маса (хиљаде УСД)

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Вредност извоза	21 978	37 055	27 028	28 241	38 093
Вредност увоза	19 548	21 922	14 808	15 642	20 767
Суфицит	2 430	15 133	12 220	12 599	17 326

Извор: Републички завод за статистику Србије.

У посматраном периоду се у спољнотрговинској размени константно бележи суфицит који је просечно износио 11 942 милиона. УСД годишње.

Табела 6 – Индекси увоза и извоза цеви и фитинга од пластичних маса

Претходна година = 100

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Индекс извоза	132,60	168,60	72,94	104,49	134,89
Индекс увоза	142,73	112,14	67,55	105,63	132,76

У табели 7 је приказан физички обим производње производа од пластичних маса који је у периоду 2007–2011. године просечно износио 114 319 тона годишње. Осим у годинама економске кризе (2009, 2010), производња производа од пластичних маса бележи раст.

Табела 7 – Укупна производња производа од пластичних маса

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Производња пластичних производа (t)	114 332	124 756	115 874	107 163	109 469
Индекс физичког обима производње производа од пластичних маса (Претходна година = 100)	108,11	109,12	92,88	92,48	102,15

У табели 8 је приказана партиципација сектора цеви и фитинга у укупној производњи, извозу и увозу производа од пластичних маса. Сектор цеви просечно учествује са 26,8 одсто у производњи, 9,4 подсто у извозу и 5,1 одсто у увозу свих производа од пластичних маса.

Табела 8 – Партиципација производње цеви и фитинга у укупној производњи, извозу и увозу производа од пластичних маса (%)

Година	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Производи од пластичних маса	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Производња цеви и фитинга	26,29	30,14	23,51	24,24	29,89
Вредност извоза цеви и фитинга	7,53	9,74	9,48	9,86	10,21
Вредност увоза цеви и фитинга	5,49	5,23	4,57	4,86	5,31

2 Очекиване користи од рада комисије

Основне користи које се очекују од рада Комисије KS G138 јесу:

- доношење националних стандарда за методе испитивања који су идентични са европским и/или међународним стандардима, а чиме се обезбеђује ефикасан алат за проверу

- испуњености услова утврђених у законима и/или прописима донетим на међународном, регионалном или националном нивоу;
- примена националних стандарда за методе испитивања, усаглашених са европским и/или међународним стандардима, којом се обезбеђује упоредивост резултата испитивања и њихово признавање;
  - пружање подршке надлежним министарствима у текућим активностима на хармонизацији националне регулативе са европском регулативом, обезбеђивањем националних стандарда усаглашених са европским и/или међународним стандардима;
  - смањење трошкова применом стандарда;
  - заштита потрошача;
  - уклањање препрека трговини производима;
  - представљање и заступање националних интереса у поступку доношења међународних и европских стандарда.

3 Учешће у раду Комисије

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду Комисије KS G138 како би у њој непосредно и равномерно били заступљени интереси и потребе свих релевантних страна.

Стране заинтересоване за тржиште цеви, фитинга и вентила од пластичних маса су следеће:

- произвођачи цеви, фитинга и вентила од пластичних маса за транспорт флуида, произвођачи термопластичних резервоара;
- грађевинске организације које се баве хидроизолацијом и градњом уопште;
- организације које се баве уградњом система за заштиту од пожара;
- друштво инжењера пластичара и гумара;
- научне установе (факултети, институти);
- сертификациона тела;
- лабораторије;
- органи државне управе, као што је Министарство грађевинарства и урбанизма.

4 Циљеви и стратегија за остваривање циљева

4.1 Утврђени циљеви Комисије

Комисија KS G138 има следеће циљеве:

- доношење националних стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS G138 преузимањем ажурних издања одговарајућих европских и/или међународних стандарда и сродних докумената, при чему је преузимање хармонизованих европских стандарда приоритетни задатак;
- повећање броја националних стандарда из области рада Комисије KS G138 који настају преузимањем европских и/или међународних стандарда методом превођења на српски језик или барем одржавање постојећег броја националних стандарда на српском језику;

- побољшавање и осавремењивање постојећих изворних националних стандарда, узимајући у обзир интерна правила стандардизације⁴⁾, одговарајуће међународне споразуме, националну регулативу, као и постојеће потребе заинтересованих страна;
- проширење састава Комисије KS G138 укључивањем представника организација потрошача и других заинтересованих страна;
- активније учешће Комисије KS G138 у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
- промовисање примене српских стандарда и сродних докумената из области рада Комисије KS G138.

4.2 Стратегије за остваривање циљева комисије

Стратегије Комисије KS G138 за постизање дефинисаних циљева су:

- праћење рада релевантних техничких комитета (CEN/TC 155, CEN/TC 226 и ISO/TC 138) и адекватно планирање преузимања европских и/или међународних стандарда;
- ревидовање текстова повучених националних стандарда објављених на српском језику у складу са новим издањима европских или међународних стандарда да би се одржао или повећао број објављених националних стандарда насталих преузимањем европских и/или међународних стандарда на српском језику;
- редовно преиспитивање изворних националних стандарда и адекватно планирање договорених ревизија, измена и исправки тих стандарда;
- периодично преиспитивање састава Комисије KS G138 да би се проверила равномерна заступљеност свих потенцијално заинтересованих страна у њој;
- обука чланова Комисије KS G138 у вези са учешћем у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
- обука чланова Комисије KS G138 за упознавање са ревидованим интерним правилима Института;
- сарадња са другим комисијама Института реализује се и проширује према потребама реализације израде појединих пројеката/стандарда. До сада је успешна сарадња реализована са комисијама: KS G061, *Пластичне масе* и KS G045, *Гума и производи од гуме*.

4.3 Аспекти заштите животне средине

Приликом доношења стандарда велика пажња посвећује се аспектима заштите животне средине. Најчешће се разматра ефикасна употреба материјала (максимално ефективно искоришћење материјала), подесност производа за примену, употреба секундарних сировина и иновације.

На основу врсте и чврстине пластичних материјала (као што су PVC-U, PE, PP, GRP) стандарди прописују одређене методе испитивања, конструкцијска решења и процедуре како би била омогућена највећа могућа ефикасност приликом инсталирања и, што је најважније, приликом употребе високих притисака. Системи цевовода од пластичних маса најчешће се праве да трају

⁴⁾ *Интерна правила стандардизације – Део 1: Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената (ИПС 1:2012); Интерна правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде (ИПС 2:2013).*

барем 50 година, стога је приликом доношења стандарда важно водити рачуна и о овом фактору. С обзиром на дуг век трајања ових производа мора се пратити и утицај материјала од којих су направљени на животну средину. Заштити животне средине у знатној мери помаже и употреба рециклираних материјала. Техничка спецификација која се бави питањем квалитета PVC-U, PE и PP који се потенцијално могу рециклирати је SRPS CEN/TS 14541:2009 (предстоји доношење SRPS CEN/TS 14541:2013 када ће издање из 2009. године бити повучено).

5 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недовољно придавање значаја раду чланова Комисије за стандарде и њихова оптерећеност текућим пословима у матичним организацијама које су их делегирале, што може довести до недовољног учешћа чланова Комисије на седницама;
- неблаговремено достављање иницијалних превода европских и/или међународних стандарда чије је преузимање планирано или планираних иницијалних текстова изворних српских стандарда;
- недостатак основних ресурса за извођење потребних обука за чланове комисија Института;
- недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу.

6 План активности

Активности комисије **KS G138** у наредних 5 (пет) година ускладити према годишњим плановима рада и према следећем:

- покренути ревизију изворних стандарда (одредити датуме преиспитивања) за 2014. годину и, ако је то потребно, почети ревизију или извршити потребне модификације онда када се промени технологија производње цеви, фитинга и вентила од пластичних маса за транспорт флуида;
- покренути усвајање стандарда на српском језику већ усвојених српских стандарда методом проглашавања или прештампавања, као и пратити рад техничких комитета CEN/TC 155, CEN/TC 266 и ISO/TC 138;
- наставити са усвајањем стандарда на српском језику према потребама заинтересованих страна, као и са преиспитивањем стандарда за релевантне претходне године и, ако је то потребно, почети ревизију или извршити потребне модификације онда када се промени технологија производње цеви, фитинга и вентила од пластичних маса за транспорт флуида.

7 Корисни линкови за све наведене активности

Ради информисања постојећих или будућих чланова Комисије препоручује се коришћење следећих линкова:

ISS/KS G138

http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=180

CEN/TC 155

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6137&title=Plastics%20piping%20systems%20and%20ducting%20systems>

CEN/TC 266

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6247&title=Thermoplastic%20static%20tanks>

ISO/TC 138

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=52500